

بسمه تعالی

حساب مستقل وجوه درآمد اختصاصی :

- این حساب یکی از حسابهای مستقل وجوه دولتی می باشد .
- برای نگهداری حساب منابع مالی خاصی که برای تامین هزینه های مشخصی استفاده می شود در اغلب موارد مشابه حساب مستقل وجوه اعتبارات جاری (اعتبارات هزینه ای) است .

- در این فصل :

- موارد تشابه

حساب مستقل وجوه اعتبارات هزینه ای و وجوه اختصاصی

بحث و

بررسی قرار می گیرد

- موارد افتراق

ماموریت حساب مستقل وجوه اختصاصی :

- این حساب برای اجرای برنامه ها و فعالیتهای دولتی ، مسئولیت نگهداری حسابهای منابع مالی را به عهده دارد .
- و برای تامین هزینه های خاص برنامه ها و فعالیتهای دستگاههای اجرایی مورد استفاده قرار می گیرد .

- پس ماموریت این حساب مستقل به عنوان یک مرکز هزینه در آمد مشخص در

دستگاه

نگهداری حساب

ارایه گزارشهای مالی جداگانه برای تحصیل و مصرف در

اجرائی

آمدهای خاصی است

که برای اجرای فعالیتهای و برنامه های مخصی تخصیص می یابد .

منابع مالی و ویژگی های حساب مستقل وجوه در آمد اختصاصی :

- پس منابع مالی حساب مستقل وجوه اختصاصی دستگاههای اجرائی را در آمدهای اختصاصی تشکیل می دهد .

- در آمدهای اختصاصی به در آمدهایی اطلاق می شود که :

- اجازه قانون تحصیل
- و در بودجه سالانه کل کشور تحت
- عنوان در آمد اختصاصی پیش بینی می شود .
- که برای تامین هزینه های خاصی که برای اجرای فعالیتهای و برنامه های دستگاههای

اجرائی ضروری است مصرف می شود

شرایط ایجاد حساب مستقل وجوه در آمد اختصاصی در

دستگاههای دولتی

۱- تحصیل در آمد اختصاصی توسط وزارتخانه و موسسات دولتی مستلزم مجوز

قانونی است که از طریق تصویب قانون توسط قوه مفسنه تحقق می یابد .

۲- نوع و میزان درآمدها و همچنین نوع و میزان هزینه‌ها تحت عنوان "درآمد اختصاصی" و "اعتبارات اختصاصی" باید در بودجه سالانه کشور پیش‌بینی شود

۳- درآمدهای اختصاصی باید منحصراً به مصرف هزینه‌های خاص و معین برسد. پس تحقق شرط ۳ فوق‌مجازی برای افتتاح این حساب می‌باشد.

اگر مجوز جهت تحصیل درآمدها نداشته باشیم، ایجاد حساب مستقل منطقی است

- در بعضی مواقع ما به رغم وجود مجوز جهت تحصیل درآمدها، آنها در بودجه سالانه پیش‌بینی نشده‌اند در اینصورت نگهداری حساب و ارایه گزارشهای مالی

آن از طریق حساب مستقل وجوه اعتبارات هزینه‌ای صورت می‌پذیرد. مثال مثل

سازمان سنجش که طبق تبصره ۴۹ قانون بودجه سال ۶۴ به وزارت علوم و

تحقیقات و فناوری اجازه داده می‌شود که هزینه برگزاری امتحانات ورودی و اریز

نماید. و خزانه دارای معادل همین وجه جهت مصارف این سازمان در اختیار

سازمان قرار می‌دهد تا به مصرف هزینه‌های برگزاری آزمون برسد.

- در صورتیکه مواد مصرف درآمدهای اختصاصی در قوانین و مقررات تعیین نشود،

خاص بودن مصرف درآمدها نیز تحقق نمی‌یابد.

- اولاً درآمدهای اختصاصی با درآمد عمومی از این نظر تفاوت دارد که در نوع

مصرف آن محدودیت وجود دارد.

- ثانیاً اگر در آمد اختصاصی محدود به تامین هزینه های خاصی نباشد ویژگی اختصاصی بودن خود را از دست می دهد.

مقررات حاکم بر مصرف در آمد اختصاصی :

- در اغلب کشورها مصرف در آمد اختصاصی تابع قوانین و مقررات خاص خود می باشد.
- در صورتیکه قوانین و مقررات خاصی برای مصرف درآمدهای اختصاصی پیش بینی نشده است مصرف این قبیل درآمدها تابع قوانین و مقررات عمومی خواهد بود.
- در ایران مصرف در آمد هم تابع قوانین خاص و هم ممکن است تابع قوانین و مقررات عمومی باشد.
- بر همین اساس مفاد اصل ۵۳ قانون اساسی چارچوب کلی و محدودیتهای حساب مستقل وجوه درآمدهای اختصاصی دستگاههای اجرایی کشور را به شرح زیر مشخص می کند.

۱- پس از وصول درآمدهای اختصاصی، این در آمد به حسابهای خزانه داری کل انتقال می یابد.

۲- و پرداختهای از محل درآمدهای اختصاصی وصولی فقط تا سقف اعتبارات اختصاصی پیش بینی شده در قانون بودجه سالانه کل کشور مجاز می باشد.

۳- طبق اصل ۵۳ تدوین ضوابط و مقررات مربوط به پرداختهای اختصاصی در قالب

قوانین و مقررات خاص و یا قوانین عمومی، ضروری است.

- و در چار چوب اصل ۵۳ توجه به نکات زیر ضروری است.

۱- وجوه دریافتی بابت درآمدهای اختصاصی که به حسابهای خزانه منتقل شده است

بایستی مجدداً در اختیار دستگاههای دولتی وصول کننده در آمد قرار بگیرد تا به

مصرف هزینه های اختصاصی برسد.

که این منابع از طریق خزانه به حسابهای بانکی دستگاههای دولتی واریز می شود تا از

طریق ذی حسابهای سازمانهای مذکور به مصرف برسد.

- ماده ۶۴ قانون محاسبات عمومی کشور: "در مورد مصرف در آمد اختصاصی"

- درآمدهای اختصاصی در صورت وصول به میزانی که در بودجه مصوب سالانه

پیش بینی شده قابل مصرف است.

یعنی: اگر درآمدهای وصولی — کمتر از پیش بینی باشد — فقط تا میزان وصولی

قابل مصرف است.

اگر درآمدهای وصولی — بیش از پیش بینی باشد — فقط تا سقف پیش بینی

شده مصرف می شود.

مبنای حسابداری:

- در حسابداری در آمد و هزینه حساب مستقل وجوه اختصاصی می توان از مبنای تعهدی تعدیل شده استفاده نمود .

- یعنی درآمدهایی که قابل اندازه گیری هستند و در طول دوره مالی یا مدت

کوتاهی پس از آن قابل وصول هستند بر مبنای تعهدی شناسایی و ثبت کنیم و در

آمدهایی که فاقد ویژگی های فوق هستند بر مبنای تعدی شناسایی و ثبت کنیم

- در ایران حساب درآمدهای اختصاصی دستگاهی اجرایی بر مبنای نقدی و

حساب هزینه بر مبنای نقدی تعدیل شده (تحویل کالا و یا انجام خدمت و

پرداخت وجه آن نگهداری می شود)

و استثنائی که وجود دارد دانشگاه و موسسات آموزش عالی و تحقیقاتی به پیروی از

آیین نامه مالی و معاملاتی خاص ، از مبنای نیمه تعهدی استفاده شده است .

تنظیم بودجه تغییر:

همانطور که قبلا گفته شد طبق ماده ۵۳ قانون اساسی سازمانهای دولتی باید به میزان

اعتبارات مصوب و محدود به میزان اعتبار پیش بینی شده در بودجه سال کل کشور

می توانند درآمدهای اختصاصی را هزینه کنند .

و این محدودیت ، که باید درآمدهای اختصاصی تا سقف بودجه مصوب در بودجه

سالانه کل کشور مصرف بشود ، موجب انتقال درآمدهای اختصاصی وصولی مازاد

بر در آمد پیش بینی شده به حساب در آمد عمومی می شود .

جهت جلوگیری از انتقال درآمدهای اختصاصی وصولی مازاد به حساب درآمدهای عمومی و استفاده هر چه بهتر از درآمدهای اختصاصی تحصیل شده می‌آییم و از سیستم بودجه بندی متغیر استفاده می‌کنیم .

با استفاده از این سیستم ، می‌توان برای درآمدهای وصولی مازاد بر درآمدهای پیش بینی مبلغی تحت عنوان (درآمدهای اختصاصی مازاد بر پیش بینی) در قسمت درآمدهای بودجه سالانه کل کشور و معدل همان مبلغ اعتباراتی تحت عنوان (ذخیره اعتبار هزینه های اختصاصی مازاد بر پیش بینی) در قسمت اعتبارات بودجه سالانه کل کشور منظور نمود .

تخصیص اعتبار :

به منظور ایجاد تعادل در وصول درآمدها و پرداخت هزینه ها از سیستم تخصیص اعتبار استفاده می‌شود .

به طوری که در سال مالی مورد عمل بودجه ، دریافتهای مقاطع مختلفی از سال (به طور معمول ۳ ماه) پیش بینی می‌شود و بر اساس آن اجازه انجام تعهد به دستگاه اجرایی داده می‌شود .

باعث ایجاد تعادل بین دریافتهای دولت می‌شود
و هم از ایجاد تعهدات زائد دستگاه اجرایی جلوگیری می‌کند
که این کار هم :
در حساب مستقل وجوه اختصاصی تخصیص اعتبار این صورت است که :

بر حسب اینکه مبنای حسابداری، تعهدی تعدیل شده و یا نقدی باشد.

بر مبنای تعهدی تعدیل شده، در آمد اختصاصی به میزانی که تحقق می یابد.

و بر مبنای یا نقدی تعدیل شده، در آمد اختصاصی به میزانی که وصول می شود.

تخصیص یافته تلقی می شود.

عملیات حسابداری حساب مستقل وجوه در آمد اختصاصی

شرح	ثبت بودجه ای	ثبت مالی
۱- ابلاغ بودجه	درآمد پیش بینی شده ** * اعتبارات مصوب	_____
۲- تحقق درآمد اختصاصی		ح دریافتی ** * درآمد اختصاصی ** *

۳- وصول درآمد اختصاصی	_____	بانک تمرکز وجوه * * ح دریافتی * *
۴- انتقال درآمد وصولی به خزانه	_____	درآمد انتقالی * * بانک تمرکز وجوه * *
۵- تخصیص اعتبار	_____	جاری با خزانه * * اعتبارات تخصیص * * منابع مالی قابل دریافت * * اعتبارات تعهد نشده * *
۶- دریافت وجه از خزانه و واریز آن به بانک	_____	درخواست وجه * * منابع مالی قابل دریافت * * بانک پرداخت * * دریافتی از خزانه * *
۷- تامین اعتبار	_____	اعتبارات تعهد نشده * * اندوخته اعتبار تعهدات احتمالی * *
۸- دریافت صورتحساب خرید کالا و خدمات	_____	اندوخته اعتبار تعهدات احتمالی * * اعتبارات مصرف شده * * اعتبارات تعهد نشده * *
۹- پرداخت پ.پ و علی الحساب بابت کالا	_____	پ.پ سال جاری * * احتمالی * * اندوخته اعتبار پرداختهای * * علی الحساب سال جاری * * تنخواه گردان پرداخت * *

و که قسمتی تامین اعتبار شده و قسمتی نشده	اعتبارات تعهد نشده * * اندوخته اعتبار پرداختهای غیر قطعی * *	بانک پرداخت * *
۱۰- پرداخت صورت حساب	—	اسناد هزینه پرداختی * * بانک پرداخت * *
۱۱- تسویه تنخواه گردان و منظور نمودن پ.پ و علی الحساب های پرداختی به هزینه	اندخته اعتبار پرداختهای غیر منطقی * * اعتبارات مصرف شده * * اعتبارات تعهد نشده * *	بانک پرداخت * * هزینه سالجاری * * پ.پ سالجاری * * علی الحساب سالجاری * * تنخواه گردان پرداخت * *

مرحله ۲ بعد از ثبت فعالیتها باید تراز مانده حسابهای مستقل وجوه اختصاصی تنظیم شود .

مرحله ۳ تعدیل و بستن حسابهای موقت در صورتیکه مبنای حسابداری مورد استفاده در حساب مستقل وجوه اختصاصی تعهدی باشد .

الف) مانده وجوه حساب مصرف نشده محاسبه می شود :

پرداختهای غیر قطعی + هزینه و سایر پرداختها - بودجه مصوب = مانده وجوه

مصرف نشده

۲- در آمد وصولی مازاد بر در آمد پیش بینی شده محاسبه می شود .

در آمد پیش بینی شده - در آمد وصولی = در آمد وصولی مازاد بر پیش بینی ها

۳- انتقال مانده وجوه الف و ب به در آمد عمومی

۴- صورت حساب دریافت و پرداخت و موجودی :

دریافتی از خزانه

- (پرداختها)

* مانده وجوه مصرف نشده

ثبت مالی

ثبت بودجه ای

دریافتی از

منابع مالی قابل دریافت * *

بعد ثبت زیر

خزانه

درخواست وجه * *

معادل مانده وجوه مصرف نشده

بانک پرداخت

انتقال مانده اقلام غیر قطعی به حسنات سنواتی :

پ.پ سنواتی * *

اندرخته اعتبار پرداختهای * *

علی الحسنات سنواتی * *

غیر قطعی

اندوخته اعتبار پرداختهای * * * پ.پ سال جاری * * *

غیر قطعی سنواتی * * * علی الحساب سال جاری * * *

درخواست وجه سنواتی * * * دریافتی از خزانه * * *

درخواست وجه * * * اندوخته پ.پ و علی الحساب سنواتی

ج) تعیین وضعیت مانده درآمدهای اختصاصی وصل نشده :

دو حالت داریم :

۱- درآمدهای اختصاصی تحقق یافته‌ها بر پیش بینی و وجه آنها دریافت نشده

باشد :

برای این دو مورد اندوخته در نظر گرفته می شود :

در آمد * * *

اندوخته در آمد قابل انتقال به خزانه * * *

و در صورت وصول در سال بعد :

بانک تمرکز وجوه * * *

ح دریافتی * * *

اندوخته در آمد قابل انتقال به خزانه * * *

بانک تمرکز وجوه * * *

۲- در آمد اختصاصی تحقق یافته کمتر و یا مساوی در آمد پیش بینی شده باشد و

قسمتی از در آمد تحقق یافته تا پایان سال مالی وصول نشده و بر طبق مقررات

مانده وجوه مصرف نشده قابل انتقال به سال بعد باشد :

ثبت بودجه ای : حساب درخواست وجه سنواتی * *

حساب درخواست وجه * *

اعتبارات تعهد نشده * *

اندوخته اعتبارات تعهد نشده سنواتی * *

ثبت مالی :

دریافتی از خزانه * *

مازاد تخصیص نیافته * *

۳- در مواردی که حسابداری در آمدها بر مبنای تعهدی طراحی شود و جمع در

آمدهایس تحقق یافته سال مالی پیش بینی شده کمتر و قسمتی از در آمد تحقق

یافته تا پایان سال مالی نیز وصل نشده باشد :

در آمد * *

در آمد انتقالی * *

مازاد تخصیص نیافته * *

دریافتی از خزانه * *

مازاد تخصیص نیافته ** *

هزینه ** *

مرحله ۴

بستن حسابهای موقت :

بودجه ای

اعتبارات مصوب ** *

در آمد پیش بینی شده ** *

اعتبارات تخصیص نیافته ** *

جاری یا خزانه ** *

اعتبارات مصرف شده ** *

اندوخته اعتبار تعهدات احتمالی ** *

اعتبارات تعهد نشده ** *

درخواست وجه ** *

منابع مالی قابل دریافت ** *

مالی

در آمد ** *

دریافتی از خزانه ** *

در آمد انتقالی ** *

هزینه سال جاری ** *

اندوخته در آمد قابل ** *

انتقال به خزانه

مرحله ۵

پس از بستن حسابهای موقت ، صورتهای مالی اسی حساب مستقل وجوه اختصاصی

شامل توازننامه ، صورت در آمد ، هزینه و تغییراتدر حساب مازاد و همچنین

صورتحساب عملکرد سالانه بودجه تنظیم می شود .

مرحله ۶

بستن حسابهای دائمی :

مالی

بودجه ای

اندرخته اعتبار پرداختهای غیر منطقی * * اسناد هزینه پرداختنی * *

درخواست وجه سنواتی * * اندرخته پ.پ و علی الحسنات

سنواتی * *

اندرخته در آمد قابل انتقال به خزانه

* *

بانک پرداخت * *

پ.پ سنواتی * *

علی الحساب سنواتی * *

ح دریافتنی * *

